

Piezīmes un atsauces Natura 2000 teritorijas līmeņa aizsardzības mērķa (CO) noteikšanai: datu izvēle un eksperta pieņēmumi

Sugas kods:	1954
Suga:	<i>Dianthus arenarius ssp. arenarius</i>
Natura 2000 teritorijas kods:	LV0200300
Natura 2000 teritorijas nosaukums:	Slīteres nacionālais parks
Eksperts(i):	Linda Uzule
Darbs pabeigts:	31.03.2024.
Vispārējās piezīmes:	<p>Smiltāja nelīķe ir nereti sastopama suga Baltijas jūras un Rīgas jūras līča rietumu piekrastē. Smiltāja nelīķei ir divas pasugas – tipiskā pasuga <i>Dianthus arenarius ssp. arenarius</i> un Prūsijas smiltāja nelīķe <i>D. arenarius ssp. borussicus</i>. <i>Dianthus arenarius</i> subsp. <i>arenarius</i> lielākoties sastopama Kurzēm, tās piejūras reģionos. Savukārt <i>Dianthus arenarius</i> subsp. <i>borussicus</i> – galvenokārt aug iekšzemes reģionos – sausos priežu mežos un iekšzemes kāpu apvidos (Gavrilova 1999, Priedītis 2014). Tipiskā pasuga Eiropas mērogā ir reta – sastopama tikai jūras piekrastē Baltijas valstīs un Zviedrijā. Otra pasuga aug tālāk no jūras iekšzemē, tomēr novērots, ka nereti piekrastē abas pasugas aug kopā, un, kā atklājās 2023. gada izpēti laika, kas tika īstenota projekta “Smiltāja nelīķes un Lēzela vīrceles monitorings Natura 2000 teritorijās un starpposmos 2023. gadā”, arī piekrastes teritorijās, kas ir uz austrumiem no Rīgas, konstatēta tikai otra pasuga <i>subsp. borussicus</i>. (Latvijas Dabas..., 2023).</p> <p>Raksturīgākie tipiskās smiltāja nelīķes pasugas biotopi ir sausi priežu meži, pelēkās kāpas un smiltāju pļavas (Gavrilova 1999). Pelēkajās kāpās suga vairāk sastopama vietās ar zemu augāju, kur ir salīdzinoši mazs lakstaugu, sīkkrūmu un sūnu segums (Laime 2010). Vietām plašas smiltāja nelīķes audzes veidojas kāpu un smiltāju zālājos (Stola 2012).</p> <p>Sugu apdraud ekosistēmu degradācija un pārveidošana, paplašinoties apbūves, tūrisma un rekreācijas teritorijām, pieaugot sporta un atpūtas aktivitātēm, invazīvo sugu ietekmei, un dabiskās sukcesijas rezultātā notiekot pārmaiņām augāja struktūrā un sugu sastāvā. (Laime, 2023).</p>

Lauks	Paskaidrojums
CV_USE	2661

Lauks	Paskaidrojums																																				
	<p>Aprēķinos izmantoti dati no 2023.g. sugas uzskaites, kas veikta projekta “Smiltāja neļķes un Lēzela vīrceles monitorings Natura 2000 teritorijās un starpposmos 2023. gadā” (Latvijas Dabas., 2023) ietvaros. Uzskaiti veikusi L. Mihailova. 2023.g. sugas uzskaitē populācijas minimālais vērtējums ir 2249 indivīdi, bet maksimālais – 3148 indivīdi (Latvijas Dabas., 2023). Rēķināts vidējais ģeometriskais (<i>Excel</i> funkcija GEOMEAN) no 2023. gada minimālās un maksimālās populācijas uzskaites datiem.</p> <p>Suga Slīteres nacionālā parka teritorijā inventarizēta 2008., 2015. un 2023. gadā. 2008. gadā sugas monitoringu veica I. Rēriha. Populācijas minimālais lielums bija 2000 indivīdi, bet maksimālais – 3000 indivīdi. 2015. gadā monitoringu veica B. Galniece. Populācijas minimālais lielums bija 1086 indivīdi, bet maksimālais – 1300 indivīdi (Latvijas Dabas., 2021).</p> <p>Salīdzinot ar iepriekšējiem diviem monitoringa periodiem, lai arī ar nelielām atšķirībām, šajā periodā ir konstatēts lielākais indivīdu skaits. Tomēr jāņem vērā, ka katrā periodā ir mainījušās uzskaites metodes, vai nu mainot metodi pilnībā, vai uzlabojot esošo (Latvijas Dabas., 2023).</p>																																				
Unit_CV	<p>Indivīdi</p> <p>Pamatojoties uz “Augu monitoringa metodiku Natura 2000 teritorijās un ārpus tām”, vaskulāro augu populācijas lielumu novērtē indivīdos (Baroniņa, 2014; DAP, 2017; DAP, 2022).</p>																																				
Habitat	Annex I viens																																				
Annex I	<p>2180</p> <p>Smiltāja neļķe Slīteres nacionālā parka teritorijā sastopama vienā ES nozīmes aizsargājamā biotopā – 2180 <i>Mežainas piejūras kāpas</i>.</p>																																				
Annex I_area_USE	<p>8,43 ha</p> <p>Smiltāja neļķei piemērotā biotopu platība noteikta projekta “Smiltāja neļķes un Lēzela vīrceles monitorings Natura 2000 teritorijās un starpposmos 2023. gadā” ietvaros (Latvijas Dabas., 2023; Mihailova, 2023). Smiltāja neļķes dzīvotnes laukumi redzami 1. pielikuma 1. – 5. attēlā.</p>																																				
Other_area_USE	Na																																				
OK_DEN	<p>Smiltāja neļķes populācijas blīvumi (blīvuma mērvienība – indivīdi/ha) Natura 2000 teritorijās redzami zemāk esošajā tabulā. Ar zaļo krāsu tabulā attēlots eksperta noteiktais optimālais blīvums, bet ar oranžo krāsu attēlota konkrētā Natura 2000 teritorija.</p> <table><tr><th>N2000 vieta</th><th>CV_DEN, ind./ha</th><th>Blīvums</th></tr><tr><td>Užava</td><td>3071.65</td><td>Augsts</td></tr><tr><td>Pāvilostas pelēkā kāpa</td><td>2582.13</td><td>Augsts</td></tr><tr><td>Plieņciema kāpa</td><td>1230.19</td><td>Augsts</td></tr><tr><td>Ziemupe</td><td>1196.31</td><td>Augsts</td></tr><tr><td>Čipka</td><td>1160.00</td><td>Augsts</td></tr><tr><td>Engures ezers</td><td>461.66</td><td>Optimāls</td></tr><tr><td>Ķemeru nacionālais parks</td><td>397.18</td><td>Optimāls</td></tr><tr><td>Slīteres nacionālais parks</td><td>315.63</td><td>Optimāls</td></tr><tr><td>Ovīši</td><td>194.40</td><td>Zems</td></tr><tr><td>Būšnieku ezera krasts</td><td>61.11</td><td>Zems</td></tr><tr><td>Ragakāpa</td><td>41.50</td><td>Zems</td></tr></table>	N2000 vieta	CV_DEN, ind./ha	Blīvums	Užava	3071.65	Augsts	Pāvilostas pelēkā kāpa	2582.13	Augsts	Plieņciema kāpa	1230.19	Augsts	Ziemupe	1196.31	Augsts	Čipka	1160.00	Augsts	Engures ezers	461.66	Optimāls	Ķemeru nacionālais parks	397.18	Optimāls	Slīteres nacionālais parks	315.63	Optimāls	Ovīši	194.40	Zems	Būšnieku ezera krasts	61.11	Zems	Ragakāpa	41.50	Zems
N2000 vieta	CV_DEN, ind./ha	Blīvums																																			
Užava	3071.65	Augsts																																			
Pāvilostas pelēkā kāpa	2582.13	Augsts																																			
Plieņciema kāpa	1230.19	Augsts																																			
Ziemupe	1196.31	Augsts																																			
Čipka	1160.00	Augsts																																			
Engures ezers	461.66	Optimāls																																			
Ķemeru nacionālais parks	397.18	Optimāls																																			
Slīteres nacionālais parks	315.63	Optimāls																																			
Ovīši	194.40	Zems																																			
Būšnieku ezera krasts	61.11	Zems																																			
Ragakāpa	41.50	Zems																																			

Lauks	Paskaidrojums		
	Ances purvi un meži	4.11	Zems
OPT_DEN	Optimālais blīvums izvēlēts, balstoties uz eksperta viedokli, salīdzinot sugas blīvumus visās Natura 2000 teritorijās, kur suga sastopama. Slīteres nacionālā parka blīvums ir izraudzīts par optimālo blīvumu – 315,63 indivīdi/ha (zemākais no optimālajiem blīvumiem).		
OK_NEW	Nē.		
AREA_NEW	0		
OK_INT	Nē. Jautājumu par indivīdu translokāciju izskata tikai gadījumos, kad Biotopu direktīvas 17. Panta ziņojumā sugas aizsardzības stāvoklis novērtēts kā U2.		
IND_INT	0		
Papildus nosacījumi	Kopumā Slīteres nacionālā parka teritorijā sugas aizsardzībai nepieciešams nodrošināt mērenu traucējumu tās augšanas biotopos un ierobežot dabisko sukcesiju, veicinot skrajās veģetācijas un atklātu smilšu laukumu veidošanos, pastāvēšanu. Iespējams, pozitīva ietekme būtu kontrolētai dedzināšanai biotopā 2180 <i>Mežainas piejūras kāpas</i> , tomēr vietas, kur to būtu iespējams un nepieciešams darīt, ir iepriekš rūpīgi jāizvērtē. Nepieciešams kontrolēt antropogēno slodzi un ietekmi (rekreācija, vietējo iedzīvotāju aktivitāte, sadzīves atkritumi), tajā pašā laikā jāņem vērā, ka minimāla antropogēnā slodze (piemēram, pastaigu takas) ir pozitīva sugas dzīvotnēm. Atsevišķās vietās nepieciešams ierobežot invazīvās sugas – krokainās rozes un ekspansīvās sugas - slotiņu cienes – izplatību (Latvijas Dabas., 2023).		
Cits lauks			

Izmantotā literatūra

Baroniņa, V. 2014. Dabas aizsardzības pārvalde, 2017 un 2022. Augu monitoringa metodika Natura 2000 teritorijās un ārpus tām. 20 lpp. Pieejams: <https://www.daba.gov.lv/lv/media/13936/download>

Dabas aizsardzības pārvaldes Augu monitoringa rīks.

Dabas aizsardzības pārvaldes Dabas datu pārvaldības sistēma “Ozols”.

Gavrilova, G. 1999. Latvijas vaskulāro augu flora: Neļķu dzimta (Caryophyllaceae). Latvijas Universitāte, Rīga, 104 lpp.

Laime, B. 2010. Latvijas kāpu un pludmaļu fitosocioloģiskais raksturojums Baltijas jūras reģiona kontekstā. Promocijas darbs. Latvijas Universitāte, Bioloģijas fakultāte, Rīga, 122 lpp.

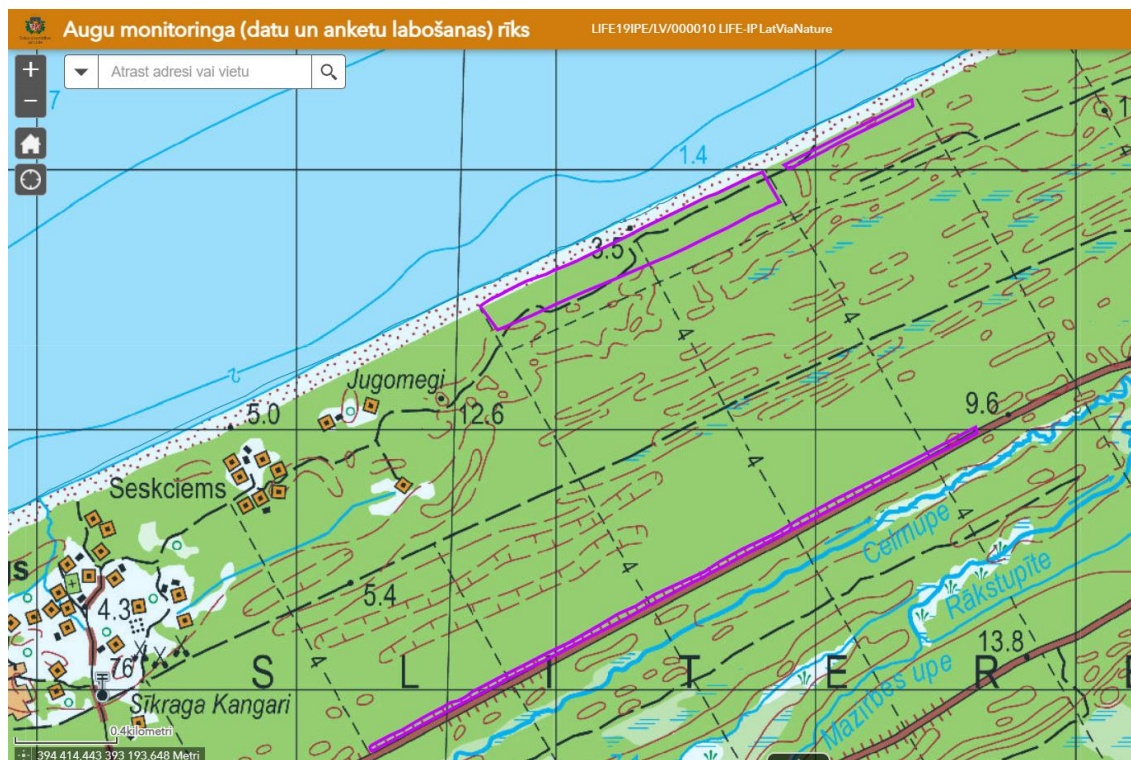
Laime, B. 2023. *Dianthus arenarius* L. datu lapa. LIFE projekts LIFE FOR SPECIES „Apdraudētas sugas Latvijā: uzlabotas zināšanas un kapacitāte, informācijas aprīte un izpratne”. Nepublicēts materiāls. 3 lpp.

Latvijas Dabas fonds. 2023. Smiltāja neļķes un Lēzela vīrceles monitorings Natura 2000 teritorijās un starpposmos 2023. gadā. Rīga, 116 lpp.

Mihailova, L. 2023. Natura 2000 teritorijas – Slīteres nacionālā parka vaskulāro augu sugu, sūnu un ķērpju monitoringa anketa. Smiltāja neļķe. Nepublicēts materiāls.

Priedītis N., 2014. Latvijas augi. Rīga, Gandrs, 888 lpp.

Stola, A. 2012. Smiltāja nelķes *Dianthus arenarius* L. subsp. *arenarius* populācijas vitalitātes ietekmējošo faktoru novērtējums. Maģistra darbs. Latvijas Universitāte, Bioloģijas fakultāte, Rīga, 48 lpp.

1.attēls. Ekrānšāviņš no LatViaNature projektā izstrādātā Augu monitoringa rīka. Ar violeto kontūru kartē attēloti smiltāja neļķes dzīvotnes laukumi Slīteres nacionālajā parkā. Ekrānšāviņš uzņemts 25.03.2024.

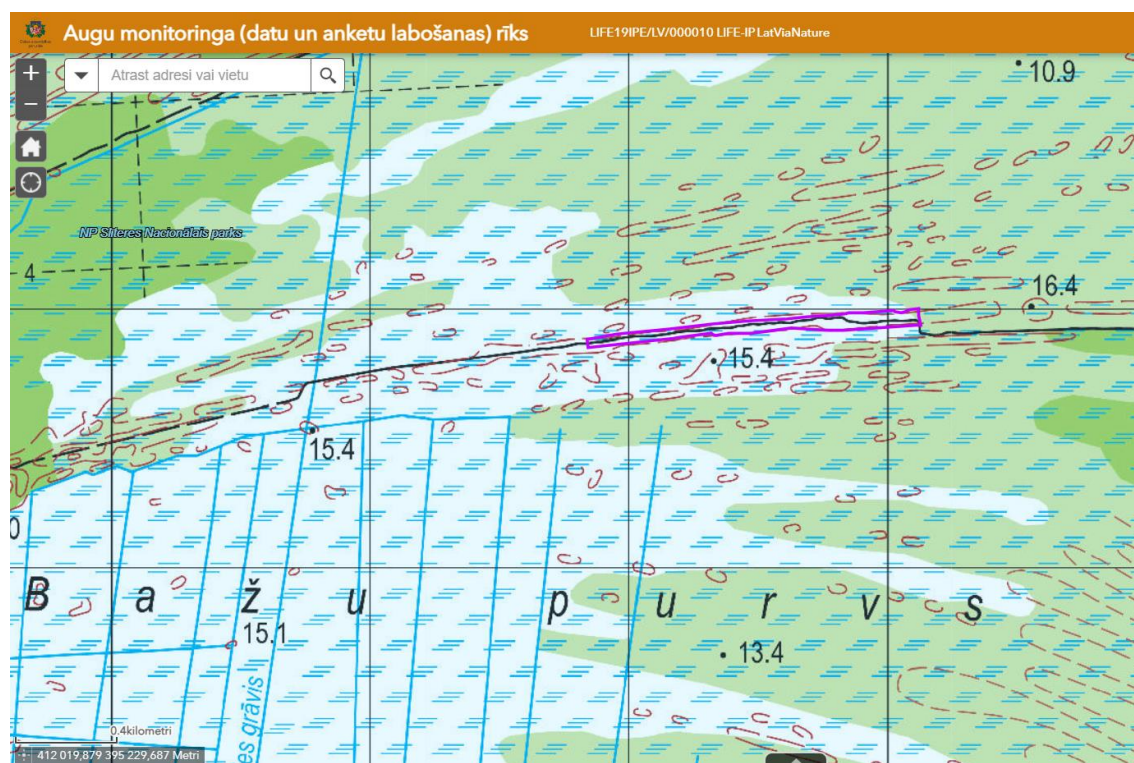

2.attēls. Ekrānšāviņš no LatViaNature projektā izstrādātā Augu monitoringa rīka. Ar violeto kontūru kartē attēlots smiltāja neļķes dzīvotnes laukums Slīteres nacionālajā parkā. Ekrānšāviņš uzņemts 25.03.2024.

3.attēls. Ekrānšāviņš no LatViaNature projektā izstrādātā Augu monitoringa rīka. Ar violeto kontūru kartē attēloti smiltāja nelīķes dzīvotnes laukumi Slīteres nacionālajā parkā. Ekrānšāviņš uzņemts 25.03.2024.

4.attēls. Ekrānšāviņš no LatViaNature projektā izstrādātā Augu monitoringa rīka. Ar violeto kontūru kartē attēlots smiltāja nelīķes dzīvotnes laukums Slīteres nacionālajā parkā. Ekrānšāviņš uzņemts 25.03.2024.

